

4. Трофименко Т. Паноптикум сучасної української літератури: класики, сучасники та інші гравці в бісер / Тетяна Трофименко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/07/27/215611/>

5. Prensky Marc. Digital Natives, Digital Immigrants [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>

Любаров Ю.Й.,

начальник управління з питань
культури та охорони культурної
спадщини Миколаївської міської
ради, м. Миколаїв

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ПАРАДИГМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ

Створюючи підходи до вивчення еволюції публічного адміністрування і його сучасного становища, треба насамперед зазначити що *Public Administration* – це частина загальної політичної науки. Практика та теорія адміністрування завжди розглядається як одна з найбільш важливих і актуальних тем вивчення. Аналіз сучасних тенденцій розвитку політики та суспільства в цілому вочевидь демонструє той факт, що сфери інтересів влади і суспільства продовжують відокремлюватися один від одного. Це приводить до необхідності методологічно розділити і процеси вивчення цих сфер у політичній та соціально-гуманітарній науках. Сучасні підходи до наукової роботи на теми публічного адміністрування повинні брати до уваги також факт перетворення класичної теорії менеджменту у державному секторі через неокласичну в сучасну теорію управління, а також наявність цілої лінійки моделей адміністрування: від «*Old Public Management*» та «*New Public Management*» до «*Good Governance*».

Принципово нові форми управління та адміністрування в сучасному публічному секторі з'явилися завдяки низки соціально-політичних, економічних та інституційних факторів. Нові часи диктують потребу змін підходів до управління: класичні методи управління, що базуються на жорсткому застосуванні владних повноважень та суворому виконанні бюрократичних вимог і процедур, замінюються на такі, що ставлять як першочерговим надання громадянам якісних послуг в публічному просторі. Урядові механізми поступово змінюються з контролюючих та керуючих на мотивуючі.

Поява нових форм управління та адміністрування в державному секторі обумовлена наступними реальними факторами: перехід на ринковий стиль управління багатьма процесами, швидку децентралізацію політичної та

економічної складової, загострення уваги на результатах процесів, а не на виконанні процедур, потреба в рості продуктивності роботи державних служб та чиновників. Глобальні зміни, що відбуваються на початку двадцять першого століття, потребують від держав та їх керівників швидкого і адекватного реагування. Кожну мить до класичних, давно вже відомих управлінських проблем та викликів додаються нові, більш нагальні та важливі.

Ситуація в сьогоdnішньому глобалізованому світі досить нестабільна. На це існує багато причин. Одна з них полягає в тому, що кількість нестабільних національних економік перевищила кількість стабільних. Тому, з одного боку, органи публічного адміністрування змушені пристосовуватися і мати справу з сьогоdnенням, що постійно змінюється. Така адаптація необхідна, наприклад, для запобігання подальшому погіршенню економічної чи політичної ситуації. З іншого боку, органи публічного адміністрування повинні в той же час бути готовими до невизначеного майбутнього. Збалансувати ці два завдання важко, оскільки те, що робиться зараз для вирішення наявних проблем, може бути дисфункціональним стосовно того, що варто робити для підготовки до майбутнього [7].

Питання розробки та впровадження найбільш ефективних управлінських та адміністративних рішень стає найважливішим. Тому що вірний вибір може не тільки розв'язати майбутні потенційні проблеми, а навіть взагалі запобігти виникненню складнощів завтрашнього дня.

Отже, історичні умови сучасності вимагають зміни усіх соціальних процесів, включаючи і державні. Проблеми трансформації державності пов'язані з еволюцією самого процесу управління соціально-політичними процесами. Усе це має знайти своє місце і в корегуванні методології вивчення цих процесів. Сучасні науковці вже запропонували деякі теоретичні та методологічні підходи до вивчення проблем модернізації державного управління та адміністрування. Вони базуються на конкретних наукових висновках.

Слід розуміти результати цивілізаційних наслідків еволюції людства. Беручи до уваги кількість процесів, які несуть характер соціальної руйнації, що стимулює подальше загострення проблем у соціальному, духовному та біологічному житті людини, треба розглядати нагальні проміжні результати не як наслідки процесів розвитку цивілізації, а як «результат формування та розвитку процесів суспільних трансформацій, суб'єктивно зумовлених історично сформованими механізмами державного управління в межах існуючої його парадигми» [6].

Алгоритм, за яким сьогодні розвиваються процеси соціальних трансформацій у переважній більшості держав світу, надає нам перспективу подальшого зростання соціального розриву між владою і суспільством. Більшість перетворень відіграють руйнівну роль, а не консолідуючу. Цю перспективу можливо змінити лише за умов зближення держави і громади, влади і суспільства. Для цього потрібно створити цілу низку інституційних

умов для демократизації державних механізмів, які управляють процесами трансформації суспільства. Це і мотивація дій громадських кіл, спрямованих на участь у формуванні державної політики, залучення суспільства до формування і реалізації управлінських та адміністративних рішень, здійснення повноцінного контролю громади за втіленням державної політики, аналізом наслідків, та інше.

Науковці вважають що існує два можливих варіанти на шляху перетворення форми державного управління від суто авторитарної до дійсно демократичної. Це класичний та інноваційний варіанти. Класичний (консервативний) – варіант створений на авторитарних, сталих засадах залежності людини від влади. Ознака цього варіанту це повільні поступки держави перед громадянином. В свою чергу інноваційний (випереджаючий) варіант розвитку соціальних перетворень характеризується досить різкими дієвими кроками та зростанням натиску системи місцевого самоврядування на державну владу. Та, у свою чергу стрімко втрачає авторитарні важелі, та трансформується в інструмент управління та адміністрування, яким в повній мірі керує суспільство.

Консервативний шлях довший, він не дає гарантій остаточного переходу до демократичних процесів, буває, що він лише поглиблює суспільні конфронтації та проблеми. Другий варіант історично швидкий, якісно відмінний від першого. Він працює на випередження ситуації, привносить нові підходи до державного устрою та управління, реально привносить демократичні процеси. А вже набута демократія у свою чергу стає надійною гарантією розвитку та існування громадянського суспільства. Ці процеси збільшують соціальний капітал країни, синергічну силу громади та стимулюють подальший розвиток демократії.

Натомість, сучасний парадокс у відношеннях та взаємодіях держави і суспільства (як об'єкта та суб'єкта) полягає на сам перед в тому, що сформована віками практика управління не відповідає вимогам розвинутих соціальних систем сьогодення. У випадку, коли суспільство цілком підпорядковане державі, або іншими словами суб'єкт повністю керує об'єктом, не виникає ніяких проблем у формуванні цивілізаційних відносин. В історії є багато прикладів сформованих на цих принципах сталих спільнот. Але з того часу, як самоорганізація суспільства починає займати важливе місце в системі управління та адміністрування, державні методи керування крок за кроком приводять до виникнення гострих суперечностей між громадянами та владою.

Великий поштовх цим процесам дали історичні події, такі як відміна рабства та знищення кріпосного права. З того моменту усталені державні механізми стають гальмами подальшого розвитку громадянського суспільства. Вільна спільнота розвинутої країни починає слугувати себе самій, формуючи самоорганізовану систему. Саме тут і виникають суперечності, суть яких в тому, що держава, яка повинна сприяти соціальним процесам розвитку її громадян, має управлінську функцію, яка обмежує цей розвиток. Офіційні

інститути, базуючись на принципах історичного минулого, руйнують саму сутність самоорганізації та перетворюють відповідні соціальні процеси в управлінські системи. І саме в цих системах держава продовжує грати домінуючу роль у життєдіяльності суспільства в цілому, та кожного громадянина окремо.

Вирішення питання та зняття суперечності у взаємодіях між державою (як суб'єктом) і громадянським суспільством (як об'єктом) можливо якщо об'єкт та суб'єкт поміняти місцями. Суспільство повинне стати суб'єктом власних процесів самоврядування, а держава повинна перетворитися на інструмент, завдяки якому ці процеси будуть наповнені необхідними інституційними складовими. Ця ідеальна модель може скластися у тому випадку, якщо самоорганізована соціальна модель суб'єктної людської взаємодії зможе підкорити собі систему державного управління, діючи в суспільних інтересах.

Тому саме суспільний розвиток потребує створення такої парадигми державного управління та адміністрування, яка повинна базуватися на засадах, принципово відмінних від сталої системи державного управління. Нові соціально-управлінські та адміністративні системи повинні мати нові форми суб'єктів, які здатні будуть керувати створенням та розвитком засад та механізмів публічного управління. Завдання часу – створення теоретичних та практичних підходів до питання перетворення державного адміністрування в публічне, оновлення державного адміністрування як такого, яке повинне отримати нову парадигму.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Текст] : офіц. текст : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р. : станом на 1 січня 2006 р.]. – К. : Мін-во Юстиції України, 2006. – 124 с.
2. Білозерська Т. О. Реформування публічної адміністрації в Україні як крок до європейської інтеграції [Текст] / Т. О. Білозерська // Форум права. – 2007. – № 2. – С. 11-19.
3. Європейські орієнтири адміністративного реформування в Україні: [монографія] / за заг. ред. В. Д. Бакуменка, В. М. Князева ; Кол. авт. : В. Д. Бакуменко (кер. автор. кол.), Л. М. Гогіна, І. В. Козюра, С. О. Кравченко, Ю. Г. Кальниш, Л. Г. Штика. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 172 с.
4. Мартиненко В.М. Державне управління: шлях до нової парадигми (теорія та методологія): [Монографія] / В.М. Мартиненко. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2003. – 220 с.
5. Мартиненко В.М. Інноваційна стратегія демократичного розвитку України: від місцевої демократії до демократичної держави: [Монографія] / В.М. Мартиненко. – Х.: Константа, 2004. – 225 с.